NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11222

4 MAYSELEKH FAR KINDER

B. Lvova

The original of this title comes from the permanent collection of the YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ב. דריאַ.

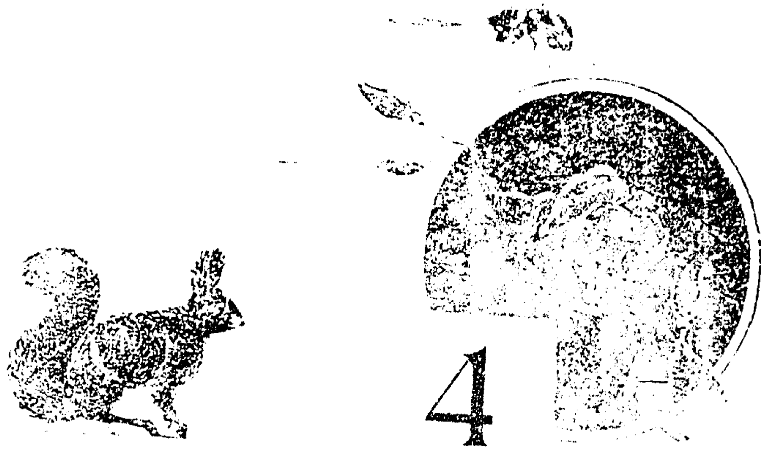

4

מעשהלעך פֿאַר קינדער

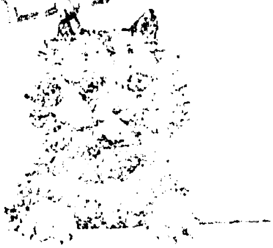

צענטראַלע ייִדישע ביבליאָטעק
און פֿרעמדע אַרכיוו

פאַרלאַג „דאָס בוך" ביאַליסטאָק

13/3297

ב. לוואָווא.

4 מעשהלעך פאַר קינדער

[illegible]ראַלע יידישע ביבליאָטעק
און פּרעסע אַרכיוו
יידיש — מ ר.

דער קאָטערל.
צוויי הינט.
די וועווערקע און די קראָ.
די רויז.

1922

פאַרלאַג „דאָס בוך“ ביאַליסטאָק.

דרוק מ. פּרושאַנסקי, ביאַליסטאָק.

Printed in Poland

B. LWOWA o o o o o o o
4 BAJECZKI DLA DZIECI:
MAŁY KOTEK, DWA PSY, o o
o o WIEWIÓRKA i WRONA.
RÓŻKA. o o o o o o o o o
o o TŁOM Z ROSYJSKIEGO
WYDAWNICTWO o o o o o
„KSIĄŻKA" w BIAŁYMSTOKU
DRUKARNIA o o o o o o o
o o o M. PRUŻAŃSKIEGO
BIAŁYSTOK № 788 1922 o o

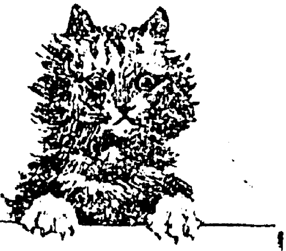

דער קאטערל.

גוט מאָרגן! דער גרויער קאָטערל האָט זיך אויפגעכאַפּט, אויסגעריבן די פאַרשלאָפענע אויגלעך, ברייט אַ געניץ געטאָן, זיך אויפגעהויבן פון קאָרב, אַוועקגעלייגט ביידע לאַפּקעס אויפן ראַנד און קוקט. זיינע צוויי ברידערלעך אין קאָרב שלאָפן נאָך. איינער איז אַ ווייסינקער, דער אַנדערער אינגאַנצן אַ שוואַרצער, נאָר די צורקע אַ ווייסע. שלאָפן זיי נאָך, צוגעטוליעט איינער אין צווייטן.

אין צימער איז העל, די בעריאָזע הינטערן פענסטער האָט זיך שוין אויך אויפגעכאַפּט און שאָקלט אירע בלעטער.

אויף דער פּאָדלאָגע ליגט אַ קנייִלכל. נעכטן האָבן זיך די קאָטערלעך מיט אים געשפּילט. לאַנג זיך געשפּילט, ביז זיי האָט זיך פאַרוואָלט שלאָפן. זיינען זיי אַריינגעשפּרונגען אין קאָרב, זיך אַוועק-

געלייגט, פֿאַרמאַכט די אויגלעך און איינגעשלאָפֿן.
די גאַנצע נאַכט אָפּגעשלאָפֿן. צוויי שלאָפֿן נאָך, נאָר דער גרוויאינקער איז שוין אויף. ער איז אַרויס־געקראָכן פֿון קאָרב, צוגעגאַנגען צום קנײדלכל, אַ שטייס געטאָן דאָס מיט דער לאַפּקע, האָט דאָס קנײדלכל זיך געקייקלט, געקייקלט און אונטערן קאַמאָד זיך פֿאַרקייקלט.

ניטאָ מער קיין קנײדלכל, ניטאָ מיט װאָס זיך צו שפּילן. אַרויסקריגן פֿון אונטערן קאַמאָד איז אַ שווערע מעשה.

און די בעריאָזע רוישט אינדרויסן:

— קום, קאָטערל, קום צו מיר, אין גאָרטן!

האָט דער קאָטערל געטראַכט, געטראַכט, איז אַרויס אויפֿן גאַניק, שטייט און קוקט.

זעט ער — אַן אַלייע, אַ לאַנגע, אַ ברייטע. בײַם סאַמע סוף — אַ רויטע קויל — די זון גייט אויף. קיינמאָל האָט נאָך דער קאָטערל ניט געזען, ווי די זון גייט אויף.

— כאַ, כאַ, כאַ! סאַראַ שיינקייט! בעסער אַפֿילו פֿאַר אונדזער קנײדלכל, — טראַכט ער, — אַ וואוילע פֿילקע! — און אַוועקגעלאָזט זיך איבער דער אַלייע.

דאַכט זיך אים, אַז ער איז שוין אַ גרויסער, פּונקט ווי די מאַמע, איז אַוועק אַליין שפּאַצירן.

אָבער לעבן די הויכע ליפּעס קומט ער אויס אַזאַ ברעקעלע, קוים, וואָס מען זעט אים.

בײנאַכט איז געגאַנגען אַ רעגן, און אויף דער אַלייע זיינען אומעטום פאַרבליבן לוושעס. איז ער צוגעלאָפן צו אַ לוושע, בויגט זיך איין, קוקט אַריין.

— וואָס איז דאָס? — זאָגט ער, — סאַר אַ מאָדנע בריאה! אַביסל אין מיינע ברידערלעך געראָטן, אָבער איינער איז דאָך אַ וויסינקער, דער אַנדערער אַ שוואַרצער און דער, דאַכט זיך, עפּעס אַזוי און ניט אַזוי...

לויפט ער ווייטער, קומט צום עק אַלייע, זעט ער — די רויטע פּילקע איז נאָך ווייט, ווייט, דאַכט זיך, אַז זי ליגט אויף יענער זייט פעלד, אויף דער לאָנקע.

לויפט ער איבער דאָס פעלד, קומט צו דער לאָנקע, ערשט די פּילקע איז הינטער די בערגלעך.

— עך, ניט פאַר מיינע כוחות, — טראַכט ער, לאָזט זיך צוריק אין גאָרטן און פאַרנעמט זיך אויף רעבטס, אין אַן אַנדער אַלייע.

באַגעגנט ער אַ הון גייט מיט די הינדעלעך, אַ כך, אַ סך, און אַלע שיינינקע בונטינקע.

די מאַמע-הון האָט געפונען אַ ווערימל, רופט זי צונויף די קינדערלעך, וויל צווישן זיי די מציאה פאַרטיילן.

לויפֿן זיי, אײַלן זיך, שטופּן זיך, פֿאַלן פֿון די פּיסעלעך.

קוקט דער קאָטערל, קוקט, כאַפּט אים אָן אַ חשק זיך מיט זיי אַ שפּיל צו טאָן.

די קורטשאַקעלעך זײַנען דאָך קײלעכדיקע, פּוכיקע. לויפֿט ער צו, טוט אײנעם אַ ריר מיט דער לאַפּקע. קוים, קוים אַ ריר געטאָן, אַז די הון מאַכט דאָס אַ געוואַלד:

— קאָ—קאָ—קאָ—קאָ!

פֿאַר כּעס האָט זי קײן וואָרט ניט געקאָנט אַרויסרײדן.

פֿאַרוואונדערט זיך קאָטערל, קוקט זי אָן: ער האָט דאָך נאָר געוואָלט זיך אַ שפּיל טאָן, מער גאָרניט.

— גײ, האָב צו טאָן מיט נאַראָנים! — טראַכט ער און שפּרינגט אַוועק צום הויכן גראָז, וואָס ער האָט דערזען פֿון ווײַטן.

דאָס איז געווען אַ איר, און הינטער דעם אַ איר איז געווען אַ סאַזשלקע. דאָס וואַסער, אַ גרינלעכס איז מיט ווײַסע בלומען, מיט בעבערלעך באַדעקט.

אין זומפּ, ניט ווײַט פֿון ברעג, איז געזעסן אַ פֿראָש, אַ גרינער מיט שוואַרצע פּינטעלעך, די אױגן שוואַרצע, קײלעכדיקע.

דערזען דעם קאָטערל, שרײַט ער.

—אַוו—וו—וו—עקקקק! אַוו—וו—וו—עקקקק!
פֿאַרדריסט ענג דעם קאַטערל, קערט ער זיך אָפּ און קוקט אין וואַסער אַריין. דאָרט, אין וואַסער דערזעט ער דיזעלביקע מאָדנע בריאהלע, דאָס גרויע נפֿשל, — האָט ער זיך ווידער ניט דערקענט, געטאָן אַ קלאַפּ איבערן וואַסער מיט דער לאַפּקע.
בררר... פֿע, — פֿאַרנעצט די לאַפּקע.
גייט ער ווייטער, זעט — אַ טשערעדע גייט אַנטקעגן, פֿון פֿאָרנט אַ געלע קו, הינטער איר — אַנדערע שוואַרצע, גרויע און געלע, און לעמעלעך פּלאָנטערן זיך ביי זיי אונטער די פֿיס.
געפֿעלט אים, ווי די גלעקעלעך, וואָס ביי די קי אויף די העלדזער, קלינגען: גלין, גלין, גיליגען! גלין, גלין, גלאָן!
די קי טוען אַפֿילו קיין קוק ניט אויף אים, גייען זיך זייער וועג.
הינטער זיי שלעפּט זיך אָבער אַ גרויסער, קודלאַטער שמוציקער הונט. ווי נאָר ער האָט דערזען דעם גרויען קאָטערל, אַז ער וואַרפֿט זיך דאָס אויף אים מלא רציחה. דער קאָטערל האָט זיך דערשראָקן און געמאַכט פּליטה. דאָס האַרץ ציטערט אין אים. געלאָפֿן, געלאָפֿן איבער דער סטעזשקע און אין גראָז אַריינגעלאָפֿן. דאָס גראָז איז הויך און נאַס פֿון נעכטיקן רעגן.

לויפט ער, ווי אַ רוח, קוקט זיך ניט אום.
דער הונט האָט אים שוין לאַנג אויפגעהערט נאָכ-
צויאָגן, און ער לויפט אַליין.

איז צוריק אַרוים אויף אַ סטעושקע, — מיט-
אַמאָל ערשט וואַקסט פאַר אים די מאַמע זיינע אים!

— פון וואַנעט האָסטו זיך גענומען?

— איך וויים אַליין ניט... — און טוליעט זיך
צו דער מאַמען, ציטערט.

און די מאַמע לאַכט:

— טייערינקער מיינער, ליבינקער. זע נאָר סאַראַ
פנים דו האָסטו! נעבעך, אינגאַנצן אַ נאַסער...

גייען זיי אַריין אין שטוב, — די ברידער שפּילן
זיך מיטן קניילכל, פאָרט אַרויסגעקראָגן פון אונטערן
קאָמאָד. שטייען זיי צו צום גרויאינקן, ווילן וויסן,
וואו איז ער געווען, וואָס געזען, און ער רעדט קיין
וואָרט ניט, האַלט זיך אין איין בלאָזן און שווייגט.
ער איז אַוועק צום קאָרב, זיך אין אים אַריינ-
לייגט און איינגעשלאָפן, — צוויי שעה אָפּגעשלאָפן.

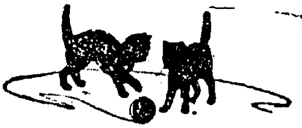

צוויי הינט.

דאַרבטשיק האָט געלעבט אין דאָרף ביי אַ פויער. ער איז געווען אַ קליינער, אַ שוואַרצער, מיט קורצע האָר.

ער איז געווען אַ געטרייער הונט און האָט גוט געקאָנט די מלאכה: קיין פרעמדן פלעגט ער נאָנט צום שטוב ניט צולאָזן, בייזאַבט — נאָר כאַפּן אַ דרעמל מיט איין אויג, רעכט געשלאָפן האָט ער קיינמאָל ניט.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז דער פויער איז אַוועקגעשטאָרבן, און דער הונט איז געבליבן אַליין. רופן אים די שכנים, די פויערים, צו זיך. וויל ער ניט: ס'ציט אים ניט צו קיין נייעם באַלעבאָס. ער וויל בעסער גיין צום אַמאָליקן באַלעבאָס אין דעם דאָרף, וואו ער איז געבאָרן געוואָרן.

איז ער אַוועק. דער וועג איז אַ לאַנגער, אַ שווע־

רער. נאָר אַ ברירה האָט ער, גייט ער, גלייך, גלייך דורך בערג, דורך וועלדער, דורך זומפּן, קערט זיך ניט אָפּ אָן דער זייט. רוט אַ ווײַלע אָפּ און לאָזט זיך ווייטער אין וועג.

איז אים אויסגעקומען צו גיין דורך אַ טונקעלן וואַלד. זעט ער מיטאַמאָל — הינטער אַ דעמב אַן אַנדער הונט. אויך אַ קליינער, פּונקט ווי ער, די האָר קורץ, פּונקט ווי זיינע, אָבער ניט קיין שוואַרצע, נאָר געלע מיט ווייסע פלעקן, דעם עק צו דער ערד אַראָפּגעלאָזן.

יענער גייט אַרום, קוקט זיך אַרום, און די אויגן זיינען ביי אים אַזעלכע בייזע, רק ווי קוקן אין אַ זייט, פרעגט ער:

— ווער ביסטו אַזוינער?

— איך בין ראַבטשיק, און דו?

— איך?! וואָס גייט עס דיר אָן?

און טאַקע ניט געזאָגט ווער. נאָר ביי ראַבטשיקן פרעגט ער:

— וואוהין גייסטו?

— אין אַ ווייטן דאָרף. גלייך, גלייך גייט מען אַהין. און דו?

— איך גיי אויך אַהין, נאָך וואָס גייסטו?

— צו מיין אַמאָליקן באַלעבאָס. מיין פּויערל, וואָס איך האָב מיך ביי אים אויפגעהאַלטן, איי, נעבעך.

אַװעקגעשטאָרבן, װיל איך זיך אומקערן אין מײַן דאָרף, װאו איך בין געבאָרן געװאָרן, און דו?

— עט, אַזױ זיך, איר האָב דאָרט עפּעס אַן עסק.

ער איז זיך ניט מודה, אַז דער בּעַלעבאָס האָט אים אַרױסגעטריבן פאַר גנבה, און קײן פױער װיל אים אױפן שװעל ניט אַרױפלאָזן. איז ניטאָ זיך װאו אַהין צו טאָן, און ס'איז אים אײַנגעפאַלן פּרובן מזל אין אַ װײַטן דאָרף, װאו מען קען אים ניט.

גײען זײ צוזאַמען.

ראַבּטשיק גײט מיט פעסטע טריט, אױפן גלײַכן װעג. זײַן חבר אָבער ציטערט, האָט פאַר אַלץ מורא, לױפט דורכן װאַלד, זוכט, װאו ס'איז פינס־טערער, מען זאָל אים ניט זען.

קומען זײ צו אַ ריטשקעלע. ראַבּטשיק גײט אַריבער איבער די שטײנדעלעך, דער געלער אָבער װאַקלט זיך.

— איך געטרױ ניט די שטײנער, — זאָגט ער — מאַלע װאָס עס קאָן פּאַסירן, זײ קענען נאָך אַרױס־גליטשן זיך פון אונטער די פיס, קאָן מען נאָך די פיס פאַרנעצן, — בעסער איבערשפּרינגען.

ער איז אַריבערגעשפּרונגען, און זיך צע־קלאַפּט אַ פוס.

גײט ער — הינקט צו און בעסט זיך.

קומען זײ צו אַ באַרג. ראַבּטשיק בלײַבט ניט

שטיין און גייט גלייך, באַרג אַרויף. דער געלער אָבער וויל דעם באַרג אַרומגיין.

— אויף די בערג — טענהט ער — קען מען זיך אויך ניט פאַרלאָזן, מ׳קען זיך יעדע רגע אַראָפּ־קייקלען ווי אַ שטיין.

ראַבטשיק איז אַרויף אויפן שפּיץ באַרג, זיצט און רוט. זעט ער — דער געלער הונט גייט, גייט אַרום באַרג, פאַרקריכט אין אַ בלאָטע און קען ניט אַרויס.

לויפט שוין ראַבטשיק צו אים און זאָגט:

— איך וועל דיר העלפן...

— ניין, — ענטפערט דער געלער, — דו טרעטסט בעסער אָפּ... ווער ווייס דיך! אַ קשיא אויף אַ מעשה: קענסט מיר נאָך אַ שטויס טאָן, וועל איך נאָך טיפער פאַרזינקען.

— נו, ווי דו ווילסט. איך מוז אָבער גיין, — ס׳ווערט שפּעט.

ראַבטשיק האָט שוין גענומען גיין, האָט ער אָבער באַלד אומגעקוקט: אַ חבר אין אַ נויט טאָר מען ניט פאַרלאָזן.

דער הונט האָט זיך געמאַטערט, געבאַטערט, סוף־כּל־סוף איז ער אַרויסגעקראָכן פון דער בלאָטע, האָט אַפילו קיין דאַנק ראַבטשיקן ניט געזאָגט.

פאַרוואָס ער האָט געוואַרט אויף אים. ער האָט שווער געאָטעמט און געזאָגט צו ראַבטשיקן:

— איך בין אויסגעמאַטערט, ווייטער גיין האָב איך קיין כּוח ניט, מירן שוין דאָ איבערנעכטיקן.

ווי ראַבטשיק האָט זיך געלייגט, איז ער גלייך איינגעשלאָפן. וואָס האָט ער צו טראַכטן? אויפן האַרצן איז רואיק: קיין שלעכטס האָט ער קיינעם ניט געטאָן, אַלע זיינען מיט אים צופרידן, וועט מען אים צונעמען דאָרט אין יענעם דאָרף איז גוט, אַ ניט, קערט ער זיך אום צוריק. די פויערים וועלן זיך דערפרייען מיט אים: ווי האָבן דאָך אים געבעטן בלייבן.

דעם געלן הונט אָבער נעמט קיין שלאָף ניט, כאָטש ער איז פאַרמאַטערט. דאָ איז אים פינסטער, דאָ צו ליכטיק, ס'וואַרפט אים אין קעלט, אין היץ, ער האָרכט זיך צו, אפשר גייט עמיץ.

אַזוי האָט ער זיך געדרייט אויף אַלע זייטן ביז באַגינען, און ניט איינגעשלאָפן.

די העגער אין דאָרף האָבן גענומען קרייען, די זון איז אויפגעגאַנגען, ראַבטשיק האָט זיך אויפגעכאַפּט, אויסגעריבן די אויגן, אָפּגעטרייסלט.

זיי האָבן זיך געלאָזן אין וועג אַריין.

גייען זיי און גייען, און קומען אין דאָרף. ווי נאָר ראַבטשיק איז אַריין אין דאָרף איז ביים עולם

הינט געוואָרן אַ שמחה, אַ גדולה. אַ גאַנצע כאָפּטע האָט אים פריילעך מקבל פנים געווען. אויפן געלן אָבער קוקט די חברה קרום, טשעפּעט אים אָבער ניט. ער איז דאָך געקומען צוזאַמען מיט ראַבטשיקן.

דערזען ראַבטשיקן, האָט דער באַלעבאָס זיך דערפריידט, געגעבן אים עסן צוזאַמען און געלאָזן ביי זיך.

און דער געלער הונט וואַרט אַלץ, וואָס וועט דאָ זיין.

דערווייל וואַרפט ער אַ בליק, וואָס און וואו ליגט.

מיטאַמאָל זעט ער, — אַ פויער גייט. אַ פויער, ווי אַלע פויערים, מיט אַ לאַנגער באָרד, אַ זעקל — אויפן פּלייצע, אָבער ער געפעלט ניט דעם געלן. ער באַהאַלט זיך פאַרן פויער הינטערן ברונים.

דער פויער האָט אים אָבער באַמערקט און שרייט:

— אַהאַ! האָסט זיך אַזש אַהער אַוועקגעש־לעפּט. יאָגט אים, טרייבט אים, איך קען אים גוט. אַ מיאוסער נפש! אַ בייזער, אַ כיטרער און אַ גנב דערצו.

זיינען די הינט אויף אים אַרויפגעפאַלן. געש־ריסן, געביסן, געטריבן.

קוקט ראַבטשיק, קוקט און ס'פאַרנעמט אים ביים האַרצן: אַ רחמנות, נעבעך. אויפן געלן הונט. ער קען אים אָבער גאָרניט העלפן.

אַ פֿאַרמאַטערטע האָט די חברה הינט זיך אומ־
געקערט מיט אַרויסגעשטעקטע צינגער.

און דער געלער איז אַרויסגעלאָפֿן פֿון דאָרף,
האָט זיך בייז אומגעקוקט אויף ראַבטשיקן און אים
געוויזן די ציין. וואָס איז אָבער ראַבטשיק שולדיק?

יאָ, ניט אַלע הינט אויף דער וועלט זיינען
גלייך!...

די וועווערקע
און די קראָע.

I.

די וועווערקע שפרינגט איבער די צווייגע-
לעך. שפרינגט הויך אויף די אַלטע
ביימער, אונטערן לויטערן הימל.

בייגן זיך די צווייגן, רוישן די גרינע בלעטער און נעמען זי אויף מיט אַ ברייטן ברוך הבא:

— גוט מאָרגן, וועווערקע! גוט מאָרגן, געלינקע!

טאַנצט זי פון צווייגל אויף צווייגל, וויגט זיך און שפרינגט ווייטער.

זי באַגעגנט אַ סך, אַ סך פייגעלעך; זינגען איר אַלע אונטער אַ פריילעכס און טאַנצן פונקט ווי זי, הויך אויף די אַלטע ביימער, אונטערן לויטערן הימל.

די וועווערקע האָט האָלט די פייגעלעך. זי האָט האָלט דעם סאָלאָוויי, די שוימפייגעלעך, אַלע, אַלע זינגערקעס, נאָר איין פינגסטל געפעלט איר ניט.

דערדאָזיקער געלער פויגל גיט אַ פייף, קערט זיך אום צו איר און זאָגט:

— ווייז אָקאָרשט אַ קונץ און פייף ווי איך!

פאַרדריסט דאָס דער וועווערקע, אויף כפרה דאַרף זי פייפן...

זי קען טאַקע טאַנצן איבער די צווייגלעך, פלינק אַריבערשפרינגען, זי קען הייגען מיטן קאָפּ אַראָפּ, ניסע־לעך קלייבן, אָבער פייפן — ניין, דאָס קען זי ניט. ס'איז אַפילו נאַריש וועגן דעם צו פרעגן.

די וועווערקע איז צוגעשפרונגען צום נוסבוים, האָט געפונען דריי ניסלעך, איינעם — אַ גרויסן, צוויי קלענערע, האָט זיי באַהאַלטן אין פיסקעלע און אַוועקגעלאָפן צוריק, צו זיך אַהיים, פון נוסבוים — איף די ליפע, פון דער ליפע — אויפן קליאָן, פון קליאָן — איף יאַשען.

זי האָט הנאה פון ווינטעלע, וואָס שאָקלט די בלעטער פון די בוימער. אויף אַ דיקן בוים קלע־טערט דער פיקהאָלץ, קלאַפט אין קאָרע: טוק־טוק, טוק־טוק. סאַראַ בייזער פריץ, סאַראַ מינע ער מאַכט! דרך ארץ פאַר אים!

די וועווערקע האָט שוין געוואָלט פון יאַשען אַריבערשפרינגען אויף אַ בעריאָזע, אַז דער פינגסט איז דאָ, זיצט אויף אַ צווייגל, גלייך מיט איר.

דערזען די וועווערקע, האָט ער אַ פייף געטאָן און געפרעגט:

— און דו קענסט אַזוי ווי איך?

האָט דאָס וועווערקע נאָך מער פאַרדראָסן, זי האָט אָבער קיין וואָרט ניט געענטפערט און איז

אַװעקגעשפּרונגען. דער פינגסט — נאָך איר און בסדר זיך געדרייצט:

— בע, דו קענסט טאַקע ניט!... בע, דו קענסט טאַקע ניט!

מיטאַמאָל דערזעט די װעװערקע, — אַ קראָע פליט, — אַן אַלטע זקנה, איין פליגל הייגט איר אַראָפּ, אַן אומגעלומפּערטע אַזאַ, קיים, װאָס זי רירט זיך.

די קראָע האָט זיך אַראָפּגעלאָזן אויף אַ צװייגל אָפּגעריסן, זיך גענומען זיך דראַפּן און קיים מיט צרות זיך אַײנגעזעצט.

די װעװערקע האָט גאָר פאַרגעסן אָן דעם פינגסטל, קוקט אויף דער קראָע און לאַכט פון איר שוין צו מיאוס האָט איר אויסגעװיזן די אומגעלומפּערטע זקנה: ניט זי קען פליען, ניט זיך אַ דריי טאָן, אַפילו זיצן קען זי אויך ניט.

דערזען, אַז די װעװערקע לאַכט פון איר, איז די קראָע אין כעס געװאָרן און זאָגט:

— דו, געלע, װאָס לאַכסטו דאָרט? איך װעל דיר דאָ באַלד...

האָט זיך די װעװערקע דערשראָקן, אַ פינטל געטאָן מיט די אויגעלעך, פונאַנדערגעלאָזן דעם עק און געעפנט דעם מויל — האָט גאָר פאַרגעס,

אַז דאָרט ליגן די ניסלעך, און טאַקע אָנגעהאָרן דעם סאַמע גרעסטן, דעם סאַמע בעסטן.

וואָס טוט מען דאָ?... מוז מען זיך אַראָפּ־לאָזן אונטן, אויף דער ערד אַ זוך טאָן.

און די קראָע האָט געזען, ווי דער ניסל איז אַראָפּגעפאַלן, איז זי אַראָפּגעפלויגן נאָך איידער די וועווערקע האָט זיך אַריר געטאָן, אים געכאַפּט און צוגעדריקט מיט דער לאַפּקע.

די וועווערקע איז גלייך צוגעשפּרונגען צו דער קראָע און זיך געטעטן רחמים:

— גיב מיר אָפּ, גיב, טו אַ טובה, גיב!

— דיר אָפּגעבן?! קוקט זי נאָר אָן, אַ טובה איר טאָן, אָקאָרשט פון מיר אָפּגעלאַכט, חוזק גע־מאַכט, טראָג זיך אָפּ!...

האָט זיך די געלע אָנגעבלאָזן:

— געדיינק! וועסט מיר נאָך אָפּגעבן! — די אויגן גלאַנצן ביי איר, דער עק האָט זיך אויפגע־הויבן אין דער הויך.

— קראַ, קראַ, קראַ!... האָט די קראָע זיך גע־רייצט און געכאַפּט מיט די געלומפּערטע פליגלען.

איז די וועווערקע געבליבן מיט די אויגן ניסע־לעך. זי האָט געטראַכט, געטראַכט, אויף קיינעם ניט געקוקט, שוין פון קיינעם קיין חוזק ניט געמאַכט און איז מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם קעפּל אַוועק אַהיים.

זיצט די וועווערקע איינער אַליין אויף אַ צווייגל, הוידעט זיך ניט, זיצט רואיק, דעם עק אַראָפּגע-לאָזן פֿאַרדאַגהט.

אונטן אין גראָז שטייען צוויי שוועמלעך, איינס אַגרויס, דאָס פיסל — ווייס, דאָס היטל — טונקל. ס'אַנדערער—גאָר אַ מאָנטשינקס, אַז עס וועט אויס-וואַקסן, וועט עס זיין ווי דער חבר. אָבער דערווייל איז עס נאָך אינגאַנצן אַ געלינקס, אַ קיילעכדיקס, באַ-האַלטן אין מאָך, אים איז דאָרט גוט, אים איז דאָרט ווייך.

קוקט די וועווערקע, שעפּט נחת פון דעם שווע-מעלע, און אַליין איז איר אויפן האַרצן ניט גוט, ניט פריילעך.

די קראָע גייט איר—פון זינען ניט אַרויס. זי דערמאָנט זיך, ווי די קראָע איז שווער געפלויגן, ווי זי האָט זיך פון צווייגל אַראָפּגעריסן, געדראַ-פּעט זיך, קוים, האָט זי האָט זיך איינגעזעצט.

— אַלט, אַוודאי, שוואַך, נעבעך... וואָס פאַרא מיטגעפיל איז אויף מיר אַבניף פון איר אָפּצולאַכן?

מיטאַמאָל הערט זי, עמיץ פליט נאָנט, מאַכט שווער מיט די פליגלען.

זי זעט,— די קראָע, די זעלבע אַלטע קראָע. זי איז פאַר-

ביגעפלויגן, ווי זי האָלט די וועווערקע גאָרניט באַמערקט, זיך געזעצט ניט ווייט אויפן זעלבן צווייגל טאַקע.

די קראָע האָט מיט איין אויגל געוואָרפן אַ בליק אויף דער וועווערקע, קיין וואָרט ניט אַרויסגערעדט. די וועווערקע האָט זיך אָנגענומען מיט מוט און געזאָגט:

— איך האָב געטאָן אַ זינד, איך בין שולדיק געגן דיר. זיי מיר מוחל, כ'האָב קיין שכל גיט געהאַט, איצט האַלט איך אין איין טראַכטן: פאַרוואָס האָב איך דיך_מביש געווען?

— הער שוין אויף, הער אויף, גענוג ריידן נאַרישקייטן—ענטפערט די קראָע,—זעסט דאָך, איך בין אַליין אַהער געקומען, בײַ זיך אין שטוב האָב איך געטראַכט, געטראַכט, צו וואָס האָב איך געדאַפט אַוועקשלעפן דעם ניסל. דו דאַרפסט אים אַוודאי האָבן? געוואָלט דיר אָפּברענגען, האָב איך אים אָבער פאַרלאָרן אויפן וועג, ניט געוואוינט צו טראָגן ניסלעך, דו מוזט מיר שוין מוחל זיין!

— גיי שוין גיי, ניט איך דאַרף דיר מוחל זיין. און דעם ניסל דאַרף איך אויך ניט, איך האָב זיי דאָ אין וואַלד, וויפל מיין האַרץ געלוסט.

פון דעמאָלט אָן טרעפן זיך די וועווערקע און די קראָע זייער אָפט צוזאַמען, גיבן זיך אָפּ גוטמאָרגן און זיינען גוטע פריינד געוואָרן.

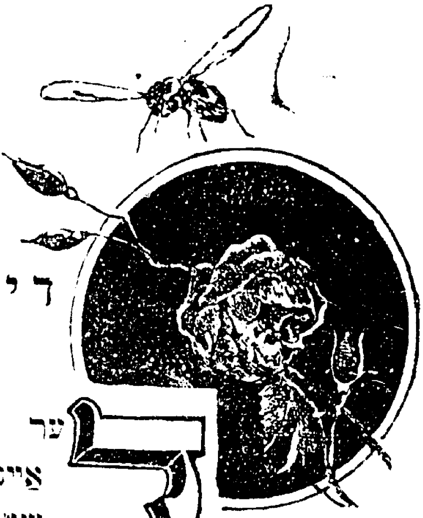

די רויז.

דער אַלטער גאָרטן האָט אײַנגעשלאָפֿן. די בײמער שװײַגן, די בלעטער באַװעגן זיך ניט, סורן זיך ניט. אײַנגעדרעמלט האָבן די פֿײגעלעך, די בלומען, די גראָזן.

נאָר די אומגעלומפּערטע פֿלעדערמײַז פֿלאַטערן איבערן גאָרטן. איצט איז זײער צײַט: אונזער פֿינסטערע נאַכט איז זײער העלער טאָג.

די לבֿנה פֿון הימל קוקט אַרײַן אין טונקעלן גאָרטן און באַגיסט מיט זילבערשײַן די בײמער, די סטעושקעס און די בלומענבײטן, װאו עס װאַקסן די רויזן, די נעגעלעך און חנהלעס־אײגעלעך.

אין סאַמע מיטן שטײט אַ רויטע, נאָך ניט קײן פֿונאַנדערגעעפֿנטע רויז. זי איז קענטיק, די אײנצי־

קע אין גאַנצן גאָרטן, וואָס איר נעמט קיין שלאָף ניט.

שטייט שטאָלץ פאַרוואָרפן דעם קאָפּ און חלומט.

באַגינען, — טראַכט זי,—אַז די לבנה מיט די שטערן וועלן זיך באַהאַלטן, ס'וועט נעמען טאָגן, די זון — שיינען, וועט זי זיך דאָס גרויסאַרטיק פונאַנ־דערלאָזן, די גאַנצע וועלט וועט נתפעל ווערן, די גאַנצע וועלט וועט אַנטציקט זיין פון איר שיינקייט, פון איר פּראַכט.

ווער וועט זיך ניט בוקן פאַר איר, פאַר דער שענסטער בלום אין גאָרטן? זי דאַרף זיך נאָר האַלטן שטאָלץ, קוקן אויף אַלעמען פון אויבן אַראָפּ.

די נאַכט איז אַוועק, די זון האָט אַראָפּגע־שיינט פון הימל, דער גאָרטן האָט זיך אויפגעכאַפּט און געשעפּטשעט מיט זיינע בלעטער.

די פייגעלעך האָבן זיך אויך אויפגעכאַפּט און גענומען זינגען זמירות. די פלעדערמייז זיינען נעלם געוואָרן אין ווייערע לעכער.

אַ גאָלדענער זונענשטראַל האָט זיך אַראָפּגע־לאָזן צו דער רויז, איר אַ קוש געטאָן.

זי האָט זיך ברייטער און ברייטער פונאַנדער־געעפנט און געלאָזן פון זיך אַזעלכע מחיהדיקע ריחות, אַז הנהלעס־אויגעלעך האָבן די קעפּעלעך פאַר איר

פאַרנייגט. אָבער די רויז האָט אַפילו ניט געוואָלט
אַ קוק טאָן אויף זיי.

אַ בינעלע איז פאַרבייגעפלויגן, זיך שוין געוועסט געזעצט אויף דער רויטער רויז, דערזען אָבער, ווי שטאָלץ זי פאַרוואַרפט דעם קאָפּ, האָט די בין זיך אַראָפּגעלאָזן אויף דאָס דערבייאיקע נעגעלע. באַלד איז זי אַוועקגעפלויגן אָנזאָגן אַלע בינעלעך, זיי זאָלן זיך היטן פאַר דער רויז. פון בלום אויף בלום, פון גרעזעלע אויף גרעזעלע איז זי געפלויגן און צעטראָגן איבערן וואַלד די ידיעה וועגן דער שטאָלצער רויז.

פאַרנאַכט האָט די רויז דערהערט, ווי דער ווינט באַוועגט זיך, שעפּטשעט עפּעס שטיל און רואיק.

— אַוודאי וועגן מיר, וועגן מיין שיינקייט! — טראַכט די רויז און האָרכט זיך צו.

דאָס ווינטעלע האָט גאָר געשמועסט מיט די אַלטע ליפּעס. ער האָט זיי דערציילט, וואָס הערט זיך אין וואַלד, וואָס מאַכן די ביימער, די בלומען, די ריטשקעלעך, די פייגעלעך. פליענדיק פאַרביי דער רויז, האָט דאָס ווינטל זי אַ שאָקל געטאָן. די ליפּע האָט אים שוין דערציילט וועגן איר.

די זון האָט זיך באַהאַלטן הינטערן וואַלד, ס'איז געוואָרן טונקל.

ווידער האָבן זיך אָנגעצונדן די שטערנדלעך, ווידער האָט די לבנה אַריינגעקוקט אין גאָרטן.

שטיל איז אַרום. דער סאָלאָווײ האָט זיך געזעצט אויף אַ צווײַגל פֿון דער אַלטער ליפּע און געזונגען זײַן נאַכטליד.

די רויז האָט אים געזען און געוואָרט, ער וואָל זינגען וועגן איר. דער סאָלאָווײ האָט זי אָבער ניט באַמערקט, און אפֿשר — גאָר ניט געוואָלט באַמערקן.

ער האָט געזונגען וועגן אַלץ אויף דער וועלט: וועגן דער זומערנאַכט, וועגן דער לבֿנה, וועגן די שטערן, וועגן וואַרימען נעסטעלע. נאָר וועגן דער רויז האָט ער קיין וואָרט ניט דערמאָנט.

האָט עס דער רויז שטאַרק, שטאַרק פֿאַרדראָסן.

אין דערזעלבער רגע איז אַ זשוקל, וואָס האָט געדרעמלט אויף אַ בלאַט פֿון דער אַלטער ליפּע, אַראָפּגעפֿאַלן גלײַך אויף דער רויז. איז זי דאָס אין בעס געוואָרן און מיט פֿאַראַכטונג אַראָפּגע־טרייסלט אים פֿון זיך. דער זשוקל איז אַראָפּגע־פֿאַלן אויף דער ערד, האָט זיך שטאַרק צעקלאַפּט און לאַנג ניט געקאָנט קומען צו זיך.

חנהלעס־אויגעלעך האָבן זיך אײַנגעבויגן און אים צערטלעך באַדעקט מיט זייערע בלעטעלעך, געוואָלט באַשיצן פֿון דער שלעכטער רויז.

אָפֿווידלען די רויז האָבן חנהלעס־אויגעלעך זיך געשעמט, ניט געהאַט קיין העזה.

דאָ האָט אָבער דער אַלטער גאָרטן, די

אַלטע ליפּע געשאָקלט מיט די צווייגן, געטענהט אין איין קול:

— רויז, דו ביסט אַ שלעכטע! רויז, דו ביסט אַ שלעכטע!

דער סאָלאָווײ האָט זיך אויפגעהייבן און ווײט, ווייט זיך אַוועקגעטראָגן.

די רויז הערט די טענות פון דעם גאָרטן, פון דער ליפּע, ס'אַרט איר אָבער ווי דער וואַנט, אדרבא, זי טראַכט: אַלע זיינען אויף איר אין כעס, זיינען איר מקנא.

זי האָט זיך אויסגעצויגן און אַרויסגעשטעלט אירע שטעכעדיקע דערנער.

אַלע ביימער האָבן זיך פון איר אָפּגעקערט. דאָס ווינטל, וואָס איז אָקאָרשט געקומען צופליען, האָט האַלט דעם אַלטן גאָרטן, די ביימער, האָט ער זיך צעבייזערט אויף דער רויז, און זי גענומען טרייסלען. זי איז צעשאָטן געוואָרן. דער ווינט האָט געדרייט אירע בלעטעלעך אינדערלופטן און צעוואָרפן איבערן גאַנצן גאָרטן.

באַלד איז פון דער שטאָלצער רויז פאַרבליבן נאָר איר פּיסעלע, דאָס דינע שטיינגעלע. און אים האָט דער ווינט געשאָקלט אויף אַלע זייטן, ביז ער איז מיד געוואָרן.

ס'דרוקט זיך:

ב. טאָמפסאָן—דער שווארצער מוסטאנג.

״ ״ וואָראָבייטשיק מזיק

״ ״ וויט קראגעלע

דזשעק לאָנדאָן—דער פאררעטער.

״ ״ —האָטשאָו און האָטשאָו

Białostockie Wydawnictwo „KSIĄŻKA”